

Zlatni predmeti pronađeni na lokalitetu brodoloma

Keramičko posuđe s potonulog broda

Detalji blaga iz bizantskog brodoloma

**Nakon
1300 godina
u moru:
senzacionalno
otkriće u
mljetskom
podmorju**

Bizantski brodolom na lokalitetu Tatinica otkriće je bez premca u Sredozemlju

Zlatni nakit ukrašen dragim kamenjem nije bio jedini teret broda potonulog krajem 7. ili početkom 8. stoljeća. Nalazi upućuju da je zaklon u mljetskoj uvali Polače potražilo plovilo kojim je putovao visokopozicionirani carski dužnosnik. Na Tatinici je dosad pronađeno više od 40 zlatnih predmeta, ukupno teških oko 600 grama

Vrijedni zlatni pečatnjak

Novac i zlatni predmeti iz doba Bizanta

Ushićenje kod pronalaska tragova povijesti

PIŠE: IVANA KRNIĆ/JL
 SNIMILI: BOŽIDAR
 VUKIČEVIĆ, IVANA NOBILO/
 CROPIX

Četiri zlatne pojasne garniture, kopče i jezičci ukrašeni smaragdima, rubinima i biserima, zlatnici četvorice bizantskih careva te pečatni prsten s prikazom cara. Sve je to stoljećima ležalo na morskome dnu kod Mljeta. Raskošni predmeti nisu bili jedini teret broda potonulog krajem 7. ili početkom 8. stoljeća, ali upravo oni otvaraju najzanimljivije pitanje: tko je bio na plovilu koje je pokušalo pronaći zaklon u uvali Polače?

Odgovor još nije konačan, no nalazi upućuju na to da je brodom putovao visokopozicionirani carski dužnosnik. Na lokalitetu Tatinica dosad je pronađeno više od 40 zlatnih predmeta, ukupno težkih oko 600 grama. Takva količina zlata, a osobito karakter luksuznih pojasnih garnitura i pseudokopči ukrašenih dragim kamenjem i biserima, nema poznatu usporedbu među podvodnim arheološkim nalazištima tog razdoblja na Sredozemlju, piše Jutarnji list.

Impresivna kolekcija

Rezultati višegodišnjeg istraživanja predstavljeni su u četvrtak u Polačama na Mljetu. Projekt "Tatinica – bizantski brodolom" Odjel za podvodnu arheologiju Hrvatskog restauratorskog zavoda sustavno provodi od 2015. godine, zajedno s međunarodnim timom stručnjaka. Istraživači smatraju da je riječ o jednom od najvažnijih brodoloma bizantskog razdoblja na cijelom Sredozemlju.

– Ovo je impresivna količina zlatnih predmeta i neprocjenjiva kulturna baština koja dosad nije zabilježena na podvodnim arheološkim nalazištima u Sredozemlju – rekao je voditelj istraživanja Igor Miholjek.

Prema njegovim riječima, nalazi pokazuju da

Četiri zlatnika careva iz Heraklijeve dinastije arheolozima su omogućila da potonuće smjeste na kraj 7. ili početak 8. stoljeća. Mljet se nalazio na važnom pomorskom pravcu koji je istočnu obalu Jadrana povezivao s ostatkom Sredozemlja

brod nije prevozio samo uobičajenu trgovačku robu. Moguće je da je na njemu bio visoki dostojanstvenik, možda u pratnji predmeta namijenjenih diplomatskoj misiji u politički vrlo nemirnom razdoblju.

Četiri zlatnika careva iz Heraklijeve dinastije arheolozima su omogućili

la da potonuće smjeste na kraj 7. ili početak 8. stoljeća. No zlato je samo jedan dio priče. Na dnu su pronađene i različite vrste amfora, keramičko posuđe, zlatarske vage i utezi, žetoni i kockice za igru izrađeni od bjelokosti te dijelovi brodske opreme. Zajedno stvaraju rijetko cjelovitu sliku života na brodu, njegova komercijalnog tereta i trgovačkih veza koje su u to vrijeme povezivale različite dijelove Mediterana.

Od Rima do srednjovjekovlja

Upravo ta kombinacija svakodnevnih i iznimno luksuznih predmeta čini lokalitet posebnim. Profesor Justin Leidwanger sa Sveučilišta Stanford, čiji tim analizira amfore i keramiku, nazvao ga je najvažnijim brodolomom svojeg razdoblja. Istaknuo je da je to trenutačno jedini brodolom iz tog vremena na kojem se provode istraživanja te da njegov raznovr-

stan arheološki materijal omogućuje bolje razumijevanje trgovine i društvenih odnosa u Bizantskom Carstvu.

– Ako proučavate kraj kasnog Rimskog Carstva i njegovu transformaciju u srednjovjekovni svijet, ovo je kritičan lokalitet za razumijevanje načina na koji su pomorski putevi držali Mediteran na okupu prije nego što se carstvo raspalo – rekao je Leidwanger.

Mljet se nalazio na važnom pomorskom pravcu

koji je istočnu obalu Jadrana povezivao s ostatkom Sredozemlja. Pretpostavlja se da je bizantski brod stradao pokušavajući se skloniti od nevremena u uvali Polače. Njezin zaštićeni položaj i kasnoantička palača stoljećima su je činili sigurnim utočištem za brodove na toj ruti.

U devetnaest godina sustavnih istraživanja mlječkog podmorja pronađeno je dvadesetak dotad nepoznatih brodoloma iz različitih razdoblja. Voditelj Odje-

la Pavle Dugonjić naglasio je da se Tatinica ipak izdvaja predmetima kakvi dosad nisu bili zabilježeni u podmorju Sredozemlja. Projekt okuplja domaće i strane stručnjake, a u dokumentiranju se koriste 3D skeniranje i fotogrametrija.

Posebno važan dio posla odnosi se na ostatke drvene brodske konstrukcije. Njih proučava dr. Anton Divić iz NavArchosa, a dokumentacija bi trebala pokazati kako je brod bio građen u razdoblju o kojem nema mnogo podataka. U zahtjevnom istraživanju sudjeluju i Zapovjedništvo za intervencije MUP-a te lokalni ronionici i centar Aquatica Mljet. Njegov vlasnik Mario Orlandini istaknuo je važnost suradnje arheologa s lokalnom zajednicom.

U National Geographicu

Posao na Tatinici nije završen izvlačenjem predmeta iz mora. Slijede laboratorijske analize, restauracija i usporedna proučavanja. Zlatne pojasne garniture analiziraju prof. dr. Falko Daim i dr. Levante Samu, dok numizmatičku obradu vodi dr. sc. Željko Demo. Istraživači se nadaju da će nalazi biti predstavljeni javnosti u sklopu veće izložbe, uz katalog i stručnu publikaciju.

Projekt je već privukao međunarodnu pozornost, a nalazi su predstavljeni i u travanjskom izdanju časopisa National Geographic. Za kraj godine najavljena je i promocija dokumentarnog filma o podvodnoj arheologiji Mljeta, s naglaskom na Tatinicu. Film snimaju Paula Jusić i Đelo Jusić iz produkcijske kuće Adriaton.

Dok se analize nastavljaju, jedno je već jasno: brod koji je prije više od trinaest stoljeća potonuo nadomak Polača nije ostavio samo raskošan teret. Sačuvao je ri-jedak presjek svijeta u kojem su se na istoj palubi susretali carski sjaj, trgovina, svakodnevnica pomoraca i mreža putova koja je povezivala Sredozemlje.

Voditelj istraživanja Igor Miholjek (u sredini) sa sudionicima jedinstvenog arheološkog projekta

Blago na Mljetu izronili su podmorski arheolozi